

**ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА**
доктора економічних наук, професора,
завідувача кафедри обліку і фінансів Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»
Манойленка Олександра Володимировича
на дисертаційну роботу Ніколаєва Дмитра Петровича на тему
«Формування стратегії сталого розвитку нафтогазових компаній України на
основі адаптивних бізнес-моделей»,
подану до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Національного
університету «Одеська політехніка» на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки
за спеціальністю 051 – Економіка

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження та її зв'язок із науковими програмами і темами

Актуальність теми дисертаційного дослідження Ніколаєва Дмитра Петровича зумовлена сучасними трансформаційними процесами у світовій та національній економіці, що супроводжуються посиленням вимог до забезпечення сталого розвитку підприємств, прискоренням енергетичного переходу, впровадженням принципів ESG, цифровізацією бізнес-процесів та необхідністю адаптації суб'єктів господарювання до умов високої невизначеності. Особливої ваги зазначені процеси набувають для нафтогазової галузі, яка відіграє ключову роль у забезпеченні енергетичної безпеки держави, формуванні економічної стійкості та підтримці функціонування критичної інфраструктури.

Для України проблема забезпечення сталого розвитку нафтогазових компаній набула особливої актуальності в умовах воєнного стану, руйнування об'єктів енергетичної інфраструктури, необхідності відновлення економіки та інтеграції до європейського економічного простору. За таких умов суттєво зростає значення стратегічного управління розвитком підприємств нафтогазового сектору, здатного забезпечити поєднання економічної результативності, екологічної відповідальності, соціальної орієнтації та адаптивності до змін зовнішнього середовища. Особливої актуальності набуває формування стратегій сталого розвитку на основі адаптивних бізнес-моделей, які дозволяють оперативно реагувати на трансформаційні зміни енергетичного ринку, регуляторного середовища, інвестиційних потоків та технологічних трендів.

Варто відзначити, що попри значну кількість наукових праць, присвячених проблемам сталого розвитку підприємств, ESG-трансформації бізнесу, управління ризиками та стратегічного управління, питання формування стратегії сталого розвитку нафтогазових компаній України на основі адаптивних бізнес-моделей залишаються недостатньо дослідженими. Особливо це стосується розроблення комплексних механізмів інтеграції принципів сталого розвитку, ризик-орієнтованого управління, цифрової трансформації та адаптивних бізнес-моделей у систему стратегічного управління підприємствами нафтогазової галузі.

Дисертаційна робота розвиває та доповнює наукові дослідження, що виконуються в межах науково-дослідної діяльності Національного університету «Одеська політехніка». Отримані результати дослідження пов'язані з виконанням науково-дослідних робіт: № 176-69 «Забезпечення ефективного функціонування та розвитку підприємств: теоретико-методологічні та практичні аспекти» (номер державної реєстрації 0119U000743, 2019–2023 рр.), у межах якої автором систематизовано чинники та умови формування стратегії сталого розвитку підприємств, обґрунтовано принципи поєднання економічних, соціальних, екологічних та управлінських складових у системі стратегічного розвитку, а також визначено підходи до адаптації бізнес-моделей до змін зовнішнього середовища; № 248-69 «Новітні теорії економіки та їх інструментарій в умовах актуальних викликів і загроз розвитку» (номер державної реєстрації 0124U003549, 2024–2028 рр.), у межах якої автором досліджено теоретико-методичні засади формування стратегій сталого розвитку нафтогазових компаній, розроблено підходи до оцінювання рівня сталого розвитку підприємств на основі ESG-принципів, обґрунтовано концептуально-методичний підхід до формування адаптивних бізнес-моделей та запропоновано механізм забезпечення сталого розвитку підприємств нафтогазової галузі в умовах енергетичного переходу та високої невизначеності зовнішнього середовища.

Особистий внесок здобувача у розроблення теоретичних, методичних та прикладних положень щодо формування стратегії сталого розвитку нафтогазових компаній України на основі адаптивних бізнес-моделей, удосконалення системи оцінювання рівня сталого розвитку підприємств, розроблення механізму забезпечення сталого розвитку та обґрунтування напрямів підвищення адаптивності й ризикостійкості підприємств нафтогазової галузі дають підстави стверджувати, що дисертаційна робота має вагоме наукове та практичне значення.

Отже, тема дисертаційного дослідження є актуальною, відповідає сучасним потребам розвитку теорії та практики стратегічного управління підприємствами в умовах трансформації енергетичного ринку, має вагоме теоретичне і практичне значення, а також характеризується чітким зв'язком із науковими темами та дослідницькими програмами, що реалізуються у Національному університеті «Одеська політехніка».

2. Ключові положення, висновки і пропозиції дисертаційної роботи, її наукова новизна

Дисертаційна робота Ніколаєва Дмитра Петровича становить завершене самостійне наукове дослідження, спрямоване на вирішення важливого наукового завдання, що полягає у розробленні теоретико-методичних і прикладних засад формування стратегії сталого розвитку нафтогазових компаній України на основі адаптивних бізнес-моделей в умовах трансформації енергетичного ринку, посилення ESG-вимог, зростання ризиків та воєнних викликів. Структурно дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Щодо структури та змісту роботи слід відзначити таке.

Анотація (с. 2–18) чітко та змістовно відображає сутність дисертаційного дослідження, його робочу гіпотезу, основні результати та наукову новизну. В анотації розкрито ключові аспекти формування стратегії сталого розвитку нафтогазових компаній України на основі адаптивних бізнес-моделей, обґрунтовано необхідність інтеграції ESG-принципів, ризик-менеджменту, цифровізації та стратегічного управління у єдину систему забезпечення довгострокової стійкості підприємств.

У вступі (с. 22–30) обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, визначено його мету, завдання, об'єкт і предмет, сформульовано наукову новизну та практичне значення одержаних результатів. Висвітлено зв'язок роботи з науково-дослідними темами Національного університету «Одеська політехніка», наведено відомості про апробацію результатів дослідження та публікаційну активність автора.

У першому розділі дисертаційної роботи «Теоретичні засади формування стратегії сталого розвитку підприємства» (с. 31–94) досліджено фундаментальні аспекти формування стратегій сталого розвитку підприємств та особливості їх реалізації в нафтогазовій галузі. У підрозділі 1.1 (с. 31–50) проаналізовано еволюцію концепції сталого розвитку та підходів до її трактування в діяльності підприємства. Особливу увагу приділено трансформації концепції сталого розвитку від загальнооекономічної парадигми до сучасної моделі стратегічного управління підприємством. У підрозділі 1.2 (с. 51–74) досліджено науково-теоретичні підходи до формування стратегії сталого розвитку підприємства, систематизовано сучасні концепції стратегічного управління та обґрунтовано доцільність інтеграції ESG-принципів і адаптивних бізнес-моделей у систему управління підприємством. У підрозділі 1.3 (с. 75–94) розглянуто глобальні тенденції та особливості реалізації стратегій сталого розвитку нафтогазових компаній, проаналізовано вплив енергетичного переходу, декарбонізації, цифровізації та геополітичних чинників на розвиток галузі.

Другий розділ «Аналіз досвіду реалізації стратегій сталого розвитку у практиці нафтогазових компаній» (с. 98–167) присвячено дослідженню сучасних тенденцій розвитку нафтогазової галузі та оцінюванню практики реалізації стратегій сталого розвитку міжнародними й вітчизняними компаніями. У підрозділі 2.1 (с. 98–122) досліджено зарубіжний досвід реалізації стратегій сталого розвитку нафтогазових компаній та визначено особливості інтеграції ESG-принципів у систему корпоративного управління провідних світових компаній. У підрозділі 2.2 (с. 123–138) проведено аналіз практики реалізації стратегій сталого розвитку українськими нафтогазовими компаніями та визначено особливості адаптації міжнародних підходів до вітчизняних умов функціонування. У підрозділі 2.3 (с. 139–167) розроблено та апробовано методичний підхід до оцінювання рівня сталого розвитку компаній на основі адаптованої системи індексів та інтегрального показника сталого розвитку, що дозволило оцінити рівень інтеграції ESG-принципів та виявити ключові проблеми розвитку підприємств галузі.

У третьому розділі «Концептуально-методичні підходи до формування стратегії сталого розвитку нафтогазових компаній України на основі адаптивних

бізнес-моделей» (с. 171–246) сформовано концептуально-методичне та інструментальне забезпечення реалізації стратегії сталого розвитку підприємств галузі. У підрозділі 3.1 (с. 171–193) розроблено концептуально-методичний підхід до формування адаптивних бізнес-моделей сталого розвитку нафтогазових компаній та механізм забезпечення сталого розвитку на основі інтеграції стратегічного планування, ESG-принципів, цифровізації та ризик-менеджменту. У підрозділі 3.2 (с. 194–225) обґрунтовано трансформаційну готовність нафтогазових компаній до впровадження адаптивних бізнес-моделей та запропоновано підхід до оцінювання рівня такої готовності. У підрозділі 3.3 (с. 226–246) визначено напрями підвищення сталого розвитку нафтогазових компаній України в умовах трансформації енергетичного ринку, розроблено сценарії розвитку та модель оцінювання ризикостійкості підприємств.

У висновках (с. 250–254) узагальнено результати проведеного дослідження, сформульовано основні теоретичні положення та практичні рекомендації, що підтверджують досягнення поставленої мети та виконання визначених завдань. Висновки характеризуються логічністю, послідовністю та практичною спрямованістю.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у:

- розробленні концептуально-методичного підходу до формування стратегії сталого розвитку нафтогазових компаній України на основі адаптивних бізнес-моделей, який забезпечує інтеграцію стратегічного управління, ESG-принципів, цифровізації, ризик-менеджменту та механізмів адаптації до змін зовнішнього середовища;

- удосконаленні методичного підходу до оцінювання рівня сталого розвитку нафтогазових компаній на основі адаптованої системи індексів SDM та інтегрального індексу сталого розвитку (ISDM), що забезпечує комплексне врахування економічних, екологічних, соціальних та управлінських складових діяльності підприємств;

- розробленні трьохпараметричної моделі оцінювання сталого розвитку нафтогазових компаній (Т–Е–S), яка дозволяє комплексно оцінювати рівень адаптивності, ризикостійкості та відповідності підприємств ESG-принципам;

- подальшому розвитку науково-методичних підходів до оцінювання трансформаційної готовності нафтогазових компаній до впровадження адаптивних бізнес-моделей та інтеграції механізмів ризик-менеджменту у систему стратегічного управління сталим розвитком;

- удосконаленні підходів до формування сценаріїв сталого розвитку нафтогазових компаній України з урахуванням технологічного потенціалу, ресурсних можливостей та сучасних викликів енергетичного переходу.

Таким чином, дисертаційне дослідження Ніколаєва Дмитра Петровича є комплексною науковою працею, у якій органічно поєднано теоретичне обґрунтування, методичну цілісність та практичну спрямованість запропонованих рішень. Основні положення, висновки та рекомендації характеризуються належним рівнем наукової аргументованості, достовірності, апробації та практичної значущості для забезпечення сталого розвитку нафтогазових компаній України в сучасних умовах.

3. Рівень обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і практичних рекомендацій

Наукові положення, сформульовані в дисертаційній роботі Ніколаєва Дмитра Петровича, характеризуються належним рівнем обґрунтованості та достовірності, що забезпечується комплексним використанням сучасних загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, логічною послідовністю викладення матеріалу, достатньою інформаційною базою та практичною апробацією одержаних результатів.

У процесі виконання дисертаційного дослідження автором застосовано широкий спектр методів наукового пізнання, відповідних поставленим меті та завданням роботи, зокрема методи наукової абстракції, аналізу та синтезу, логічного узагальнення, порівняльного аналізу, систематизації, економіко-статистичного аналізу, інтегрального оцінювання, SWOT- та PEST-аналізу, експертного оцінювання, сценарного підходу, кореляційного аналізу, кластеризації, графічного моделювання та економічної інтерпретації результатів дослідження. Використання зазначеного інструментарію забезпечило належний рівень обґрунтованості отриманих висновків і практичних рекомендацій.

Теоретичні узагальнення автора базуються на ґрунтовному опрацюванні значного масиву наукових джерел, нормативно-правових документів, міжнародних стандартів та аналітичних матеріалів. Інформаційну основу дослідження становлять праці вітчизняних і зарубіжних науковців з проблем сталого розвитку, стратегічного управління, ESG-трансформації бізнесу, адаптивного менеджменту та управління ризиками, а також матеріали міжнародних організацій, статистичні дані, звіти міжнародних і вітчизняних нафтогазових компаній та результати власних досліджень автора.

Достовірність та обґрунтованість висновків дисертаційної роботи підтверджується логічною структурою дослідження та взаємозв'язком його окремих складових. Кожний із трьох розділів завершується відповідними висновками (с. 94, с. 167, с. 246), у яких узагальнюються результати проведених досліджень та забезпечується послідовний перехід від теоретичних положень до аналітичних оцінок і практичних рекомендацій. Така побудова роботи забезпечує цілісність дослідження та підтверджує узгодженість отриманих результатів із поставленою метою та визначеними завданнями дисертації.

На окрему увагу заслуговує практична апробація результатів дослідження. Практичне впровадження основних наукових положень здійснено у діяльність НАК «Нафтогаз України» (довідка № 541/45/7-вих від 16.02.2026 р.), АТ «Укргазвидобування» (довідка № 458-4 від 02.03.2026 р.) та АТ «Укрнафта» (довідка від 04.03.2026 р.), де результати дослідження використано при вдосконаленні підходів до формування стратегій сталого розвитку, оцінювання рівня сталого розвитку підприємств та підвищення ефективності управлінських рішень у сфері ESG-трансформації та адаптації бізнес-моделей до сучасних викликів.

Основні наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи пройшли належну апробацію шляхом оприлюднення результатів дослідження у наукових публікаціях та участі автора у міжнародних і всеукраїнських науково-

практичних конференціях. За результатами дослідження опубліковано 14 наукових праць. Науково-методичні розробки та практичні рекомендації, отримані в межах дисертаційного дослідження, впроваджено також в освітній процес і наукову діяльність Національного університету «Одеська політехніка», що підтверджується актами впровадження № 688/69-07 від 22.04.2026 р. та № 689/69–07 від 22.04.2026 відповідно.

Отримані результати дають підстави стверджувати, що всі наукові положення, висновки та практичні рекомендації дисертаційної роботи характеризуються належним рівнем наукової обґрунтованості, достовірності та практичної апробації. Отримані результати є логічно взаємопов'язаними, відповідають поставленій меті та завданням дослідження, а також мають вагоме теоретичне та практичне значення для розвитку стратегічного управління сталим розвитком нафтогазових компаній України.

4. Повнота висвітлення наукових результатів, висновків і рекомендацій у наукових публікаціях автора

Дисертаційна робота Ніколаєва Дмитра Петровича характеризується належним рівнем наукової обґрунтованості, комплексністю проведеного дослідження та повнотою висвітлення основних результатів у наукових публікаціях автора. Теоретичні положення, результати аналітичних досліджень, науково-методичні розробки та практичні рекомендації, отримані в межах дисертаційного дослідження, знайшли відображення у наукових працях автора, що свідчить про самостійність проведеного дослідження, належний рівень апробації результатів та відповідність роботи вимогам, встановленим до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

За результатами дисертаційного дослідження автором опубліковано 14 наукових праць, серед яких 5 статей у наукових фахових виданнях України категорії «Б», включених до міжнародних наукометричних баз даних, та 9 публікацій апробаційного характеру у матеріалах міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій. У наукових публікаціях висвітлено результати досліджень щодо формування стратегій сталого розвитку нафтогазових компаній, розроблення адаптивних бізнес-моделей, оцінювання рівня сталого розвитку підприємств на основі ESG-принципів, застосування сценарного підходу, управління ризиками та забезпечення адаптивності підприємств нафтогазової галузі в умовах трансформації енергетичного ринку.

Узагальнюючи наведене, основні наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи Ніколаєва Дмитра Петровича належним чином висвітлені у його наукових публікаціях, пройшли необхідну апробацію у науковому середовищі та відповідають встановленим вимогам щодо представлення результатів дисертаційних досліджень на здобуття ступеня доктора філософії. Кількість, структура та науковий рівень опублікованих праць забезпечують достатній рівень висвітлення основних теоретичних, методичних і прикладних результатів дисертаційного дослідження та відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України.

5. Відповідність дисертації встановленим вимогам МОН України

Дисертаційна робота Ніколаєва Дмитра Петровича характеризується належним рівнем наукової новизни, вагомим теоретичним і практичним значенням та присвячена вирішенню актуального наукового завдання.

У дисертаційній роботі чітко визначено об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, сформульовано робочу гіпотезу, обґрунтовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів. Основні результати дослідження послідовно викладені у вигляді теоретичних положень, методичних підходів та практичних рекомендацій щодо формування стратегій сталого розвитку нафтогазових компаній України на основі адаптивних бізнес-моделей.

Дисертаційна робота викладена на належному науковому рівні з дотриманням вимог академічного стилю та сучасної економічної термінології. Графічний та табличний матеріал, наведений у дисертаційній роботі, органічно доповнює результати дослідження, забезпечує наочність подання інформації та сприяє кращому сприйняттю отриманих наукових результатів. Подані рисунки, схеми, таблиці та аналітичні матеріали є змістовними, логічно структурованими та повною мірою відображають результати проведеного дослідження.

Список використаних джерел є достатнім для розкриття теми дисертаційного дослідження та свідчить про належний рівень опрацювання наукової літератури, нормативно-правових документів і аналітичних матеріалів.

У дисертаційній роботі дотримано принципів академічної доброчесності. Використані наукові джерела, нормативно-правові акти, статистичні матеріали та результати досліджень інших авторів супроводжуються відповідними посиланнями. Авторські наукові результати належним чином ідентифіковано, а викладення матеріалу відповідає вимогам щодо оформлення наукових праць та дисертаційних досліджень.

Таким чином, тематика дисертаційної роботи, її зміст, рівень наукової новизни та спрямованість отриманих результатів повністю відповідають спеціальності 051 – Економіка галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки. Структура, обсяг та оформлення дисертаційної роботи відповідають вимогам, встановленим Міністерством освіти і науки України для дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

6. Наукова та практична значущість результатів дисертаційного дослідження

Дисертаційна робота Ніколаєва Дмитра Петровича характеризується високим рівнем наукової та практичної значущості, що визначається актуальністю досліджуваної проблематики, комплексністю проведеного дослідження та прикладною спрямованістю отриманих результатів.

Наукова значущість дисертаційного дослідження полягає у подальшому розвитку теоретичних положень стратегічного управління сталим розвитком підприємств, удосконаленні методичних підходів до оцінювання рівня сталого розвитку нафтогазових компаній та розробленні концептуально-методичного підходу до формування адаптивних бізнес-моделей. Особливу наукову цінність мають розроблені автором механізми забезпечення сталого розвитку нафтогазових

компаній, трьохпараметрична модель оцінювання сталого розвитку (T–E–S), методичний підхід до оцінювання трансформаційної готовності підприємств та модель оцінювання ризикостійкості, які розширюють наукові уявлення щодо інструментарію стратегічного управління в умовах високої невизначеності зовнішнього середовища.

Практична значущість отриманих результатів визначається можливістю їх безпосереднього використання у діяльності підприємств нафтогазового сектору при розробленні та реалізації стратегій сталого розвитку, впровадженні ESG-принципів, удосконаленні систем стратегічного управління, оцінюванні рівня сталого розвитку та підвищенні адаптивності бізнес-моделей до сучасних викликів. Запропоновані в дисертації підходи дозволяють підвищити обґрунтованість управлінських рішень, забезпечити ефективніше використання ресурсів, удосконалити механізми управління ризиками та підвищити рівень конкурентоспроможності підприємств нафтогазової галузі.

Отже, результати дисертаційного дослідження Ніколаєва Дмитра Петровича мають вагомий науковий та практичний цінність, розширюють теоретичні засади стратегічного управління сталим розвитком підприємств та можуть бути використані у практиці функціонування нафтогазових компаній України для підвищення ефективності управління, адаптивності та конкурентоспроможності в умовах сучасних викликів.

7. Дискусійні аспекти та окремі зауваження до дисертаційної роботи

Позитивно оцінюючи науковий рівень дисертаційної роботи Ніколаєва Дмитра Петровича, її теоретичне та практичне значення, доцільно висловити окремі зауваження та побажання дискусійного характеру.

1. У підрозділі 2.1 «Реалізація стратегій сталого розвитку нафтогазових компаній у зарубіжній практиці» (с. 98–122) автором проведено ґрунтовний аналіз діяльності провідних міжнародних нафтогазових компаній, зокрема щодо впровадження принципів сталого розвитку та ESG-підходів. Позитивно оцінюючи результати проведеного дослідження, варто зазначити, що більш детальне порівняння ефективності ESG-практик між компаніями Північної Америки, Європи, Близького Сходу та Азії дозволило б поглибити обґрунтування можливостей адаптації відповідного досвіду до умов функціонування українських нафтогазових компаній.

2. Заслуговує на позитивну оцінку запропонований у підрозділі 2.3 методичний підхід до оцінювання рівня сталого розвитку нафтогазових компаній на основі системи ESG-індикаторів та інтегрального індексу сталого розвитку (с. 139–166). Разом із тим у роботі доцільно було б більш детально розкрити механізм визначення вагових коефіцієнтів окремих показників інтегрального індексу та провести аналіз чутливості результатів до зміни їх значень, що дозволило б підвищити універсальність запропонованого інструментарію.

3. У підрозділі 3.1 (с. 171–193) автором розроблено концептуально-методичний підхід до формування адаптивних бізнес-моделей сталого розвитку нафтогазових компаній, який є одним із найбільш вагомих результатів дисертації. Водночас окремі елементи запропонованого механізму могли б бути додатково

формалізовані шляхом визначення кількісних критеріїв переходу між окремими етапами адаптації бізнес-моделі залежно від рівня впливу зовнішніх факторів та стратегічних ризиків.

4. Науковий інтерес становлять результати підрозділу 3.2 (с. 194–225), де автором обґрунтовано трансформаційну готовність нафтогазових компаній до впровадження адаптивних бізнес-моделей. Разом із тим доцільним виглядає подальше розширення емпіричної бази дослідження шляхом апробації запропонованих підходів на більшій кількості підприємств різного масштабу та організаційної структури, що дозволило б додатково підтвердити універсальність отриманих результатів.

5. У підрозділі 3.3 (с. 226–245) автором сформовано стратегічні напрями підвищення рівня сталого розвитку нафтогазових компаній України в умовах трансформації енергетичного ринку. Підтримуючи запропоновані рекомендації, слід відзначити, що окремого дослідження заслуговує вплив процесів післявоєнного відновлення енергетичної інфраструктури України на реалізацію запропонованих стратегічних сценаріїв розвитку та їх ефективність у середньо- та довгостроковій перспективі.

Зазначені зауваження та побажання мають рекомендаційний і дискусійний характер, не знижують наукової цінності проведеного дослідження та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

8. Дотримання принципів академічної доброчесності у дисертаційному дослідженні

Дисертаційна робота Ніколаєва Дмитра Петровича на тему «Формування стратегії сталого розвитку нафтогазових компаній України на основі адаптивних бізнес-моделей» є результатом самостійного наукового дослідження автора, виконаного відповідно до вимог, встановлених для дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Проведений аналіз змісту дисертаційної роботи дає підстави стверджувати, що автор коректно використовує результати наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних учених, здійснює їх критичне осмислення та формує власні наукові висновки й узагальнення. Авторські наукові результати, положення наукової новизни, методичні розробки та практичні рекомендації чітко ідентифіковані у структурі дисертаційної роботи та належним чином відокремлені від наукових положень, запозичених із інших джерел.

За результатами проведеної експертизи не виявлено фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації результатів дослідження чи інших порушень академічної доброчесності. Таким чином, дисертаційна робота Ніколаєва Дмитра Петровича повністю відповідає принципам академічної доброчесності та вимогам, встановленим чинним законодавством України у сфері наукової та освітньої діяльності.

Загальна оцінка дисертації

Дисертаційна робота Ніколаєва Дмитра Петровича на тему «Формування стратегії сталого розвитку нафтогазових компаній України на основі адаптивних бізнес-моделей» виконана на актуальну тему та присвячена вирішенню важливого наукового завдання щодо розвитку теоретико-методичних засад і розроблення практичних рекомендацій з формування стратегій сталого розвитку нафтогазових компаній України в умовах трансформації енергетичного ринку. Робота є завершеним самостійним науковим дослідженням, результати якого характеризуються належним рівнем наукової новизни, теоретичної обґрунтованості та практичної значущості. Отримані автором наукові результати мають важливе значення для розвитку теорії та практики стратегічного управління, сталого розвитку і вдосконалення діяльності нафтогазових компаній України.

З урахуванням актуальності теми дослідження, рівня наукової новизни одержаних результатів, їх теоретичного та практичного значення, обґрунтованості сформульованих положень, висновків і рекомендацій, достатньої апробації та повноти висвітлення результатів у наукових публікаціях, а також дотримання принципів академічної доброчесності, можна дійти висновку, що дисертаційна робота Ніколаєва Дмитра Петровича на тему «Формування стратегії сталого розвитку нафтогазових компаній України на основі адаптивних бізнес-моделей» *відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» із змінами, а її автор – Ніколаєв Дмитро Петрович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 – Економіка галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки.*

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри обліку і фінансів
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»

Олександр МАНОЙЛЕНКО